

ШўМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 6-шо (134) №, 2024 ий июнь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

440 ИЯШ ЙОШКАР-ОЛАНАН ТЎЗЛАНЫМЫЖ ВЕРЧ

16 май кечын Йошкар-Оласе Православный рўдерыште XI Мироносиц лудмаш лийын.

Юмын Аван «Мироносицкий» иконыж лўмеш латикымше гана эртарыме ты пайрем тений Йошкар-Олам негызлымылан 440 ий теммылан пўлеклалтын да «Христиан просвещений да руш культур» тўнг темым почын. Конференцийыш Йошкар-Ола да Волжск епархийла гыч калык погынен. Лудмашым почмо деч ончыч Благовещений соборышто эртыше Юмын литургийым Йошкар-Ола да Марий Элын митрополитше Иоанн ден Волжск да Шернурин епископшо Феофан вўденыт. Нунын дене пырля Марий митрополийысе благочинный ден клирик-влак служитленыт, регент Татьяна Чернован вуйлатыме «Благовест» хор мурен.

XI Мироносиц лудмашын пленарный заседанийжым Высокопреосвященнейший митрополит Иоанн почын да каласен: «Пагалыме ача, иза-шольо да ака-шўжар-влак. Шке оланан историйжым тўсленрак ончалына гын, Кугыжан ты олажым чоңышо кугезына-шамычын Христос дене ушнышо шўм-чон шўлышыштым шижына. Вет тыште чылажат Христосын Ылыж кынелмыж дене кылдалтын: ола тўрыштў улош Христос

Шочмо лўмеш храм – тиде духовный Вифлеем, ола покшелне Господьын Иерусалимыш пурымыж лўмеш храм, торащат огыл – Христосын Ылыж кынелмыж лўмеш храм, тудын деч ик велне – Елеон курык – Господьын Пылпомышко нўлталтмыжым чапландарыше храм, а вес велне – Свято-Троицкий храм, тиде Сион. Тушто Витлыгече пайрем годым апостол-шамыч ўмбака Святой Шўлыш волен. Иерусалимысе Кедрон вўдйогын семын чыла святыным Изи Какшан энерна иктыш уша.

Ме Пылпомышысо Царицын леведышыж йымалне тынысын илена. Сандене Воскресенский соборын ик престолжым Тудын Леведмыж лўмеш святитлыме, Царевококшайск кремлыште Покровский часовным нўлтымў. Пылпомышысо Царице мемнан кундемлан Мироносицкий иконым пуэн да марий мландынам арален ашныме Шке ужашыжлан налын. Ты юмонаште ме Иерусалимысе Кувуклий ончылно Юмын Эн яндар Аваже да миром кондышо ўдырамаш-шамычым ужына. Нуно Господьын шўгарже деке вуй саваш толыныт улмаш, а тыште Ылыж кынелше Христосым ужыныт!

Умбакаже – 2-шо лаштыкыште

Юмо ваштареш кучедалме жапыште олаштына шуко храм шалатыме лийын. Йошкар-Ола да Марий Эл епархийым негызлаш толшо Святейший Патриарх Алексий II мыланна Юмын Аван «Троеручице» иконыжым пӧлеклен. «Тудо тыште кок кидше дене Юмо Эргыжым куча, а кумшо кидше дене тендан ылышдам да пашадам вӱдаш тӱнгалеш» манын. Юмын Аван полшымыж дене олана чот вашталтын. Святейший Патриарх Кирилл мемнан дене лиймыж годым тудым чылашт ончылно Китеж ола дене тангастарен. Тӱжвал сылнылыкшым веле огыл, а эн чотшо шӱм-чонлан Юмын порылыкым пуэн кертмыжым кӱкшын аклен. Кызыт тышке Российын тӱрлӧ кундемлаж гыч уна-влак толыт, моторлыкшым ӧрын ончат.

Патриарший площаддыште улшо шагат Господьын Иерусалимыш пуремыжым ончыкта. Тушто 11 апостолжо шке чон шижмашыж дене Господь дене пырля кая, а Иуда нунын коклаште гынат, окса калтажым веле онча... Господь мыланна поян лияш ок чаре, но шӱмна окса пелен огыл, а Господь пелен вӱдылалтше, ик Тудын лийже. Мемнан кокла гыч кажныжлан – кеч духовенство але мирян улына – шке пашанам лийжак манын ыштыман. Юмын пуымо талантым ылышыште кузе кучылтынна, шке шӱмнам кунаррак яндарештенна, Юмын лӱмжым моктышаш верч ӱшанен пуымо пашам кузе шуктенна – тидлан ме Господь ончылно мутым кучаш тӱнгалына. Шке оланан тӱжвал да кӧргӧ моторлыкшо верч тыршенна але уке, тидымат йодеш».

Конференцийыш толшо-шамычым Волжск ден Шернурин епископшо Феофан Кугече пайрем дене саламлен да Юмын Аван Марий кундем верч порын тыршымыжым палемден.

«Юмын Эн яндар Аважын молитвенный леведышыже йымалне илаш – кугу пиал. Ме Христосын волгыдын Ылж кынелмыжлан да 14 майыште Юмын Аван «Царевококшайский» але «Мироносицкий» иконыжым мумылан уло чон дене йывыртена. Ты кечынак эше Тудын «Вучыдымо куан» («Нечаянная радость») юмонажым пагален шарненна. Саде иконышто вучыдымо куаным мушо айдемым ужына. Юмо тудын сулыкшым проститлен, чон яндарлыкым пуэн. Тыге ты айдеме мландымбалнак райын шерыжым тамлен ончен, Юмо дене тынысын ылымаште пиалым муын. Теат Кугече куаным нине кечылаште веле огыл, ылыме чыла кечыштыда шижса, Пылпомыш Кугыжанышын лишне улмыжым палыза», – тыланен владыка.

Марий Элым вуйлатыше Юрий Зайцевын саламлыме мутшым тӱвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министрын алмаштышыже Игорь Садовин лудын пуэн. Тыгак кугун пагалыме моло уна-влак: Кугыжаныш Погын Председатель Анатолий Смирнов, спорт да туризм шотышто министр Лидия Батюкова, калыкын ылышыже да тазалыкше верч тыршыше министерствыла гыч Галина Ярцева ден Татьяна

Бастракова, Йошкар-Олан мэрге Евгений Маслов, Йошкар-Ола округым вуйлатыше Виктор Кузнецов, МарГУ-н ректоржо Михаил Швецов да ПГТУ-н ректоржо Игорь Петухов – саламленит.

Пленарный заседанийыште кум докладым колыштво. МарГУ-н профессоржо С.В. Стариков Йошкар-Олан историйже ден тўвыраштыже 1584–2024 ийлаште лийше тўн йыжын-влак нерген каласкален. ПГТУ-н доцентше С.М. Васина «Марий кундемые приходской духовенствын XIX курымышто да XX курым тўналтыште шуктымо сотемдарымаш пашаже-влак» («Просветительская деятельность приходского духовенства Марийского края в XIX – начале XX веков») темым почын пуэн. МарГУ-н доцентше И.В. Алметева «XIX курымышто да XX курым тўналтыште Царевококшайск олесе тунемме заведений-влак» («Учебные заведения Царевококшайска в XIX – начале XX веков») докладым лудын. Епархийын «Отражение» видеостудийже Царевококшайск олам негызлыше Феодор Иоаннович кугыжа нерген ямдылыме фильмжым ончыктен. Регент Татьяна Чернован вуйлатыме «Благовест» хор кугече муро ден духовный кант-влакым рушла да марла мурен.

Изирак каныш деч вара конференцийын участникше-влак 10 тематический пўлалан шелалтыныт. Семинар, мастер-класс, йыргешке ўстел формат дене историк ден краевед, педагог ден катехизатор, социал да милосердий пашам шуктышо-влак, самырык-влакым ушышо пўлка, айык йўла обществе, СМИ да марий йылмыш кусарыше-влак, черке мурым мурышо мастер ден библиотекарь-шамыч шке пашаштым умбакыже саемден колтымо шотышто кангашеныт.

Марий митрополийын пресс-службыжо

СВЯТОЙ РУСЬ – ЮМЫН АВАН ЙӨРАТЕН НАЛМЕ УЖАШЫЖЕ

Юмын Аван Казанский иконыж дене кызыт Русь Православный Черке Сенымаш верч Всероссийский молебным эртар. Моло олашате илыше-влакат тудын ончылно кумал кертышт манын, юмога Крестный ход дене Россий мучко ик ола гыч весыш кая. Йошкар-Оласе Благовещений соборышто тудым 23 майыште вашлийыныт.

Россий калыклан кугу полышым пуышо ты юмоган куатше нерген палаш манын, мыланна 400 ий утла ончычсо историйым шергалман. Тунам элышкына поляк-шамыч керылт пуреныт, Моском руалтен налыныт да тушто озаланеныт. Южо руш боярже нунылан вуйым саваш тўнгалын.

Православий да шочмо эл верч уло калык нўлталтше манын, петырымаште улшо патриарх Гермоген да Троице Сергиевысе монах-шамыч кугурак олашате ўжмашым колтылыныт. Ен-шамычын чонышт йўлен, но вуйлатыше-влак коклаште ваш умылымаш лийын огыл.

Угарман олаште илыше посадский старосто Козьма Минин-Сухоруковлан омешыже преподобный Сергей кум гана кончен, сарзе-влаклан казнам погаш кўштен. Кумшо ганаже «Кўшнў улшышт огыл, ўлнырак улшышт чот тарванат, да нунылан полшаш Господьын поро кумылжо уло» манын каласен. Тунам Козьма ен-шамычым ўжаш, нунын деч поро ойым йодаш тўнгалын. Вуйлатышылан Суздаль гыч воеводем, князь Д.М. Пожарскийым, ўжаш темленит, да тудат вуйым шупшын огыл. Калык чот кумылангын – иктышт кредалаш каяш ямде лийыныт, весышт окса дене полшенит.

Кугу отрядым поген, Москош 1612 ий март тылзыште Ярославль велым тарваненыт. Сарзе-влак коклаште марий ден чуваш-влакат шукын лийыныт. Августышто Моско деке миен шуыныт да князь Д.Т. Трубецкойын икымше ополченийже деч кодшо-влак дене ушненыт. Юмын Аван Казанский иконыж ончылно молебным эртарен,

22 октябрьыште (кызыт тиде 4 ноябрь кече) Китай-городым налыныт. Кремльыш петырналтше поляк гарнизон шужен шинчен да ныл кече гыч шке кумылын сдатлалтын.

Тиде сенымашлан тауштен, Москоско Йошкар Площадьыште Юмын Аван Казанский иконыж лўмеш соборым чоненыт. Тидлан тўн надырым князь Д.М. Пожарский пуэн, вет пырля намайыме ты юмогажат тудынак лийын. Уло эллан але посна енган йўсў улмо годым ты юмога ончылно кумалыт. Теве кызыт ты кок кечыште Благовещений соборыш икмыняр тўжем ет толын, калык юмога ончыч вўдйогын гай эртен.

Иконым вашлиймек, эн ончыч владыка Иоанн молебным служитлен, вара кажне шагат еда – Йошкар-Оласе храм-влакын духовенствышт. Сенымаш нерген тўшка молебен 24 майыште 14 шагатлан лийын, тудым митрополит Иоанн вуйлатен. Тыглай прихожан-влак веле огыл, тушко Марий Эл правительствын, Кугыжаныш Погынын, Йошкар-Ола администрацийын, воинский часть-влакын представительышт, школла гыч юнармеец ден кадет-влак толыныт.

Владыка Иоанн каласен: *«Святой Русь – Юмын Аван йўратен налме ужашыже. Казанский иконыж гоч Тудо ятыр гана Шке поро полышыжым пуэн. Юмын Эн яндар Аваж деке тачат кугу ўшан дене толынна да сўрвалена, мемнан сарзе-влаклан пенгыдылыкым йодына. Нунылан йот элла гыч толшо сулыкан чыла лавырам ўштыл кудалташ полшаш сўрвалена. Тиде шукталтше манын, мыланнат яндарын ылыман, Тудын Эргыжын, Господь Иисус Христосын, кўштымыжым эре шуктен шогыман».*

Сергиево-Посадский епархийын клирикше, священник Сергей Кирсанов, Юмын Аван Казанский иконыжым Киров олашке нангаен. Тыгай кугу святыне Йошкар-Олаштына лиймылан ме Юмылан да Тудын Эн яндар Аважлан кугу таум ыштена!

ВОЛГЫДО ПАЙРЕМ

Христосын Волгыдын Ылыж кынелме кугу Пайрем кече – чынжымак поснак чот вучымо жап! Шуко сылне христиан пайрем коклаште Волгыдо Кугече – эн куанле да чыла пайремлан эн чапле Пайрем, кугу йывыртымаш-влакын йывыртымашышт.

Христос ылыж кынелын! Суксын тиде поро мутшо уло тўня мучко шергылтын.

Утарыше Господьнан мыланна курымашлык илышым пуымыжлан куанен, мемнан чонна утыр йывырта да таушта. Курымаш пиалан илышым айдемын чонжо шокшо кечын вўдым йўмў шумо семын кычалеш. Садлан кўра ег-влак – ўшаныше веле огыл, а шўмышт дене Юмо деч але тораште улшо-влакат – Кугече эрйўдым храмыш службыш вашкат. Кугече эр годсо службо деч чаплырак вес службо Православный Черкыште уке. *«Кў уло чонжо дене Господьым йўрата, нуным Тудо ача семын ласкан вашлиеш»*, – каласен святитель Иоанн Златоуст.

Ылыж кынелше Юмым умша дене веле огыл, а пашана, илышна дене чапландараш тўнгалына. Тунам веле Кугече мыланна утаралтмашыш нангайыше лиеш. «Тунам шўмда куан дене темеш, тиде куаным тендан деч нигў шупшын ок нал» (Ин. 16:22).

Визымше майыште, Кугу Пайрем кечын, Арын селасе Иисус Христосын Шочмыжо лўмеш храмын Рушарня школжо шуко уна, йоча-влакын йывыртымаш йўкышт дене темын. Тыште «Кугече куан» фестиваль эртен. Арын приход пелен пашам ыштыше вич Рушарня школыш (Арын, Азьял, Изи Корамас, Коркатово, Эгерсола) коштшо йоча-влак да кугыен-шамыч Христос дене пырля ылыж кынелаш да Тудын дене пырля илаш манын, сылне мурым муреныт, почеламутым каласкаленит, сценкым ончыктеныт. «Илышым пуышо Христос колымашым сенен!» – йонгалтын йырваш. Приходын настоятельже протоиерей Николай ача чыланнамат саламлен. Тудо тыге каласен: *«Христос ылыж кынелын! Да шўмна куанле ўшан дене темеш. Христосын ылыж кынелмыжын*

куатше ден кўкшытшым шўм дене умылена. Тиде – у айдеме лиймаш. Уло шўм да шонымаш дене Юмылан таум ыштен, Кугечым пайремлена!»

Пайремын волгыдо арняште Нуж-Ключ школыштат Кугече пайрем эртен. Шиньша селасе Юмын Аван Казанский иконыжо лўмеш храмын настоятельже иерей Евгений ача туныктышо да тунемше-влак дене вашлийын. Верысе йоча модельный книгагудын артистше-влак «Кугече ўяча» курчак йомакым модын ончыктеныт. Тунемше-влакын Кугече пайремлан ямдылыме кидпашашт ден сўретыштым акленыт, пўлекым кучыктеныт. Евгений ача Кугу пайрем дене саламлен, чиялытыме муным, куличым пуэден. *«Юмын йўратымыжым да сенымаш подвигшым моктен, Юмын пўрымў тиде кечын йывыртен куанена»*, – каласен Евгений ача.

Мыланна верч орланен колышо да Ылыж кынелше Христослан шўмнам почына. Тудо Шке Волгыдыж дене илышнам тема, чоннам вашталта. Ме, шке ыреснам налын, Тудын почеш каена.

ГОСПОДЬ ПЫЛПОМЫШКО ЧАПЛАНДАРАЛТ НӨЛТАЛТЫН

Господьын Пылпомышко нөлталтымж нерген апостол-шамыч возен коденыт. Лукан возымо Святой Евангелийыште Ылыж кынелше Иисусын Шке тунемшыже-влак дене вашлиймыж нерген лудына. Тудо нунылан каласен: *«Тыге возымо: Христос орланышаш да кумшо кечын колымаш гыч ылыж кынелшаш улмаш. Иерусалим гыч тўнгалын, уло калык-влаклан Тудын лўм дене язык деч коранме да языкым касарыме нерген увертараш кўлеш. Те тидлан таныклыше улыда. А Ачам мом сөрэн, Мый тыланда тудым колтем. Кўшыч вольшо куат тендам вўдылмешке, Иерусалим олашак кодса»* (Лк. 24:46–49).

«Святой апостол-влакын пашашт» книгаште тидын нергенак ойлалтеш. Апостол-влакын пырля погынымекышт, Иисус нунылан кўштен ойлен: *«Иерусалим гыч ида кай, Ачан сөрымыжын шукталтмым вучыза. Тиде сөрымө нерген те Мый дечем колында. Иоанн вўд дене тынеш пуртен, а тылеч вара икмыняр кече гыч те Святой Шўлыш дене тынеш пуртымо лийыда».*

Пырля улмышт годым апостол-влак Иисус деч йодыныт: *«Господь, кызыт мо Израиль Кугыжанышым угыч ыштет?»* Иисус нунылан каласен: *«Ачан Шке влашыше дене палемдыме жап ден кечым тыланда палыме ок кўл, но кунам ўмбакада Святой Шўлыш вола, те вийым налыда – Иерусалимыштат, уло Иудей ден Самарий мучкат, мланде тўр мартеат Мыйын таныклышем лийыда».* Тыге манмеке, апостол-влакын шинча ончылныштак Иисус пылпомышко кўзен каен, да пыл Тудым нунын шинча ужмышт гыч нангаен» (Деян. 1:4–9).

Апостол-влаклан Иисусын мом ышташ кўштымыжө да тўня пытымешке нунын дене пырля лияш сөрымыж нерген Евангелист Матфей возен: *«...латик тунемшыже Галилейыш Иисусын кўштымө курык ўмбаке каен. Иисусым ужмеке, ончыланже кумык возыныт, а южышт кокытеланеныт. Иисус нунын деке лишемын да каласен: «Мылам пылпомышто да мландымбалне пўтынъ власть пуалтын. Сандене кайыза да чыла калык-влакым туныктыза. Ача, Эрге да Святой Шўлыш лўмеш нуным тынеш пуртыза, тыланда*

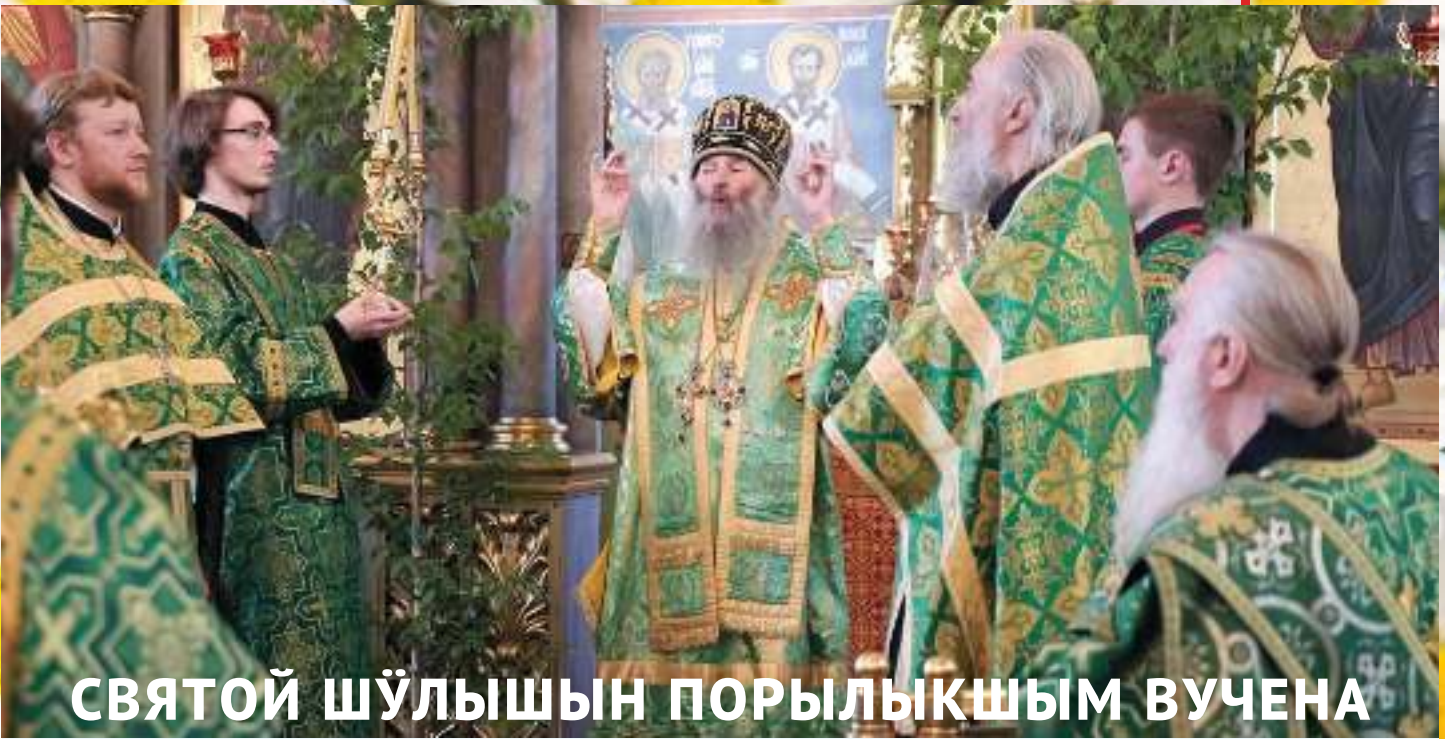
чыла кўштымем шуктен шогаш туныктыза. Тўня пытымешке, Мый кече еда тендан дене пырля лиям» (Мф. 28:16–20).

Икте-весешт дене кузе чеверласымышт нерген Лука возен коден: *«Иисус тунемшыже-влакым ола гыч Вифаний марте луктын, тушто Тудо кидшым нөлталын да нуным благословитлен. Тыгерак лийын: благословитлымыж годымак Иисус нунын деч торлен да пылпомышко нөлталтын. Нуно Тудлан, сукен, вуйым савеныт. Вара Иерусалимыш чот куанен пөртылыныт да эре храмыште лийыныт, Юмым чапландареныт да моктеныт»* (Лк. 24:50–53).

Шке көргышкыжө пылпомышым шындарен кертше Господь пылпомышко тыглай айдемылан умылаш лийдымын нөлталтын. Кө шке көргыштыжө тамыкым нумалеш, тудо тамыкышке логалеш, а кө шке чоныштыжо пылпомышым нумалеш, тушкак нөлталтеш. Чынак, көн көргыштыжө пылпомыш уло, нунак веле пылпомышко нөлталт кертыт. Тамык шотыштат тыгак: тушкат нунак веле логалыт, көн шке көргыштыжө тамык уло. Кушто икгайлык уло, икте-весешт деке шупшылалтыт, а нунын деч ойыртегалтшым шке декышт огыт нал.

Айдемын чонжо Юмын Шўлыш дене темеш гын, тудат материальныйым сенген кертеш (мутлан, кумалмыж годым южо святой ег мланде деч нөлталтын). Сандалыкым нравственный закон вуйлата, пўртүсын законжат тидын почеш ышталтын да ила. Святой Шўлышын тичмашлыкше да нравственный законын эн кўшыл сайлыкше Господь Иисус Христос дене улеш, сандене Тудым уло физический тўня да тудын пўртүс законжо колыштыт. Христос, Юмо да айдеме улмыжлан көра, Шўлышын законжо дене чыла сенга, вет тидыже ужаш лийме уло тўняланат кўшыл закон. Моло духовный умылымаш семынак мыланна тидым умылаш чот неле, вет ме мландымбалысе кўкшыт дене шонена, кўшылсө нерген иктаж пример да тагастарымаш гоч гына изиш умылен кертына.

Святитель Николай СЕРБСКИЙ

СВЯТОЙ ШҮЛЫШЫН ПОРЫЛЫКШЫМ ВУЧЕНА

Эн кугу пайремлан Православийыште Кугече шотлалтеш, туддеч посна эше 12 кугу пайрем уло. Нунын кокла гыч иктыжым Святой Троице (марлаже Трочын) манит. Кугече эртымеке, 50-ше кечын Иерусалимыште апостол-влак Сионысо ик пörтыш погыненыт. Кучен нангайыме да Ыресеш пудалыме деч ончыч Христос нунылан Шолып Кас кочкышым тиде пörтыштак эртарен улмаш.

Пылпомышко нөлталтмыж годым Христосын апостол-влакклан колташ сөрымö Святой Шүлыш нунын үмбаке лу кече гыч волен. У Сугыныш пурышо «Святой апостол-влакын пашашт» книгаште тидын нерген тыге возымо: *«Кенета пылпомыш гыч виян мардеж гай лүшкымö йүк шоктен да нунын погынымо уло пörтым темен. Нунылан йылмын-йылмын шелалтше тулора гай кончен, да кажныж үмбаке ик посна тулйылме волен. Чыланат Святой Шүлыш дене темыныт да моло йылме дене ойлаш тўнгалыныт, мом Шүлыш ойлаш пуэн, тудым увертареныт»* (Деян. 2:2-4).

Тиде кечын Иерусалимыште эше Тошто Сугынь годсо Витлыгече пайремым палемдат улмаш, сандене тушто вес кундемла гыч толшо калык шуко лийын. Нуно лүшкымö йүк шоктымо верыш, апостол-влакын погынымо пörт деке, миеныт. Кажныже Ылыж кынелше Христос нерген

туныктымым шке йылмыж дене колын да чот öрын: *«Галилей кундем гыч улшо ончычсо тыглай колызо-шамыч кузе тынар йылме дене ойлен кертыт?»* Южышт игылт воштылыныт: *«Нуно тамле йошкар аракам утыждене шуко йўыныт»*. Но апостол Петр нунын дене лийше чудо нерген умылтарен, пророк Иоиль гоч ожнак каласыме ынде шукталтын манын. Апостол-влак үмбаке Святой Шүлыш волымо да Христос нерген тўрлö йылме дене туныкташ тўнгалме ты кече Христос Черкын шочмо кечыжлан шотлалтеш.

Святой Троице пайремлан православный храмыште пеш сылне службо лиеш. Священно-служитель-шамыч ужар тўсан вургемым чият. Черке кўварым свежа шудо ден пеледыш леведыт, пырдыж воктеке икмыняр самырык куэм шогалтат. Солымо шудо, пеледыш да ладын пуш йырымваш шарла. Кумалаш толшо ег-шамычат пеленышт куэ укшым кондат, службо деч вара тудым мөнгышт нангаят.

Юмын литургий деч вара храмыште вигак кас кумалмашым эртарат. Устав почеш тудо кастане лийшаш, но тунам шагал егтолын кертеш, сандене илышыш ты йўла шукертак пурен. Святой Шүлыш волымым моктен, тидлан таум ыштен, стихир-шамычым мурат. Священник ойыртемалтше кум молитвам лудеш: Черке верч, кумалше-шамычын утаралтмышт верч да колышо чыла егын чонышт ласкалыкыште лийме верч. Кызыт көн чонжо але тамыкыште, нуныланат утаралтмаш пуалтше манын кумалыт. Нине молитва лудмым ег-влак сукалтен колыштыт. Кугече деч вара ты марте але сукалтен кумалмаш лийшаш огыл ыле.

Айдеме чонжо утаралтмаш Юмын порылыкшо да кажне егын тидын верч шке тыршымашыже гыч шога. Черкын чыла Таинствыже айдемылан Юмын могай-гынат порылыкшым пуа, тидлан ўшанен, ме службыш коштына. Святой Троице кечын Юмо мыланна Святой Шүлышын куатшым кеч изишак пуыжо манын, кажне ийын ты пайремыш йывыртен каена.

22 июнь – Шарныме да ойганыме кече

МОЛИТВАН ВИЙЖЕ

Смоленск областысе Духовщинский район Афанасьевский ялсоветыш пурышо Малеевка ял 1941 ий гычак немыч оккупацийыште лийын. Ялеш ўдырамаш ден йоча-влак да ик пѳръен, Семон кугыза, гына кодыныт.

1942 ий ик кенез кечын нуно парентге пакчаштышт шўкшудым сомыленыт. Трук ял урем машина йўк дене сургалтын. Немыч жандарм-влак! Тугеже порым вучыман огыл! Жандарм-шамыч кажне сурт гыч изижымат-кугужымат поктен луктын, ял покшелсе таве воктеке чумыреныт. Ончыл радамыш йоча-влакым, шенгекишт кугыен-шамычым шогалтеныт. Империалистический сарыште лийше Семон кугыза немыч йылмым изиш паленат, ял калыкым молан тыге поктен кондымын амалжым умылаш тѳчен, но жандарм-влак тудым торжан кўрлыныт. Шкешт калык деч икмыняр метр ончылан пулеметым шындыныт, кугуракыштын «Feuer!» («Огонь!») командыжым вучышыла, тамакыштым пижыктеныт.

Калык вигак умылен: нунылан тамак йўлен пытымеш гына илаш кодын. Немыч-шамычын партизан-влаклан полшышо ялым ялге пытарымым кажныже сайын пален. Теве ынде нунын черетышт шуын. Кок радам дене шогышо йоча ден ўдырамаш-влак лўдмышт дене шорташ тўнгалыныт. Коклаштышт лийше да мо ышталтым вараже мыланна каласкалыше изи Афанасийнат (Афанасий Иванович Савельевын) йол йыжынже каен колтен, могыржым чытырыкташ тўнгалын. Семон кугыза гына шкенжым кидыште кучаш

тыршен. Тудо Юмылан ўшаныше лийын, тольык ўшанжым кўргыштыжѳ уто шинча деч шылтен ашнен. Трукышто Семон кугыза пенгыде йўкын кўштен каласен:

– Вате-влак, айста тўшкан Юмылан кумалына! Йоча-шамыч, теат кумалза.

Шкеже, онжым ыреслен, палыме молитваже-влакым лудаш тўнгалын. Вате-шамычат, йоча-влакат тудеке ушненыт. Тиде жапыште нуно атеизмым чапландарыше элыште Сталинын культшо йымалне илымыштым йѳршеш мондыныт. А вет ялыштышт Юмо ваштареш эртарыме комсомол ден колхоз погынымашлаже мыняре лийын! Юмо ваштареш кучедалше ушемыште (Союз воинствующих безбожников) сар деч ончыч кум миллион ег шоген! Малеевка ял калыкынат вуйдорыкышкышт атеизмым сайынак шындыреныт, шонет. Уке улмаш. Умырын пытартыш татыштыже Сталиным огыл, а Юмым, Утарышынам шарналтеныт. Юмылан кумалмым миен каласат манме деч лўдде, кажныже кузе моштен, туге Юмым сѳрвален, сукалтен шинчын, шинчавўд йѳре Семон кугыза почеш молитвам лудын.

Тыгай сўретым ужын, немыч-шамыч мутланымыштымат, воштылмыштымат чарненыт. Ынде нуно тамакыштым шыпыште шупшыныт. Афанасий тамак-влакым эскерен, а нуныжо койын кўчыкемыныт.

– Теве шупшын пытарат да тунам... , – шонен изи рвезе.

Лач тиде жапыште Буянцево села велсе аркаште легковой машина койылалтен, тудо Малеевка могырыш писын лишемын. Жандарм-влакын, тамакыштым кудалтен, вашке вийнен шогалмышт гыч пушташ шогалтыме ег-влак умыленыт: ала-могай начальник толеш. Машина гыч офицер лектын да жандарм-влаклан аламом ойлен, нунышт, пулеметыштым погалтен, машиналашкышт шинчыныт. А офицер калыклан рушла увертарен:

– Шаланыза! Мѳнган-мѳнгышкыда кайыза!

– Каратель-влакын машина колоннышт Буянцево могырыш пуракым нѳлтен кудалын, а ял калык таве воктене тугакак шоген, – шарналтен каласкален Афанасий Иванович. – Шокшо кенез кече лийын гынат, могыр кылмен чытырыме гай чытырен, южо ўдырамашыже вийдымын йѳрлын.

Роман ИЛЮЩЕНКО

«Уроки истории. Реквием. Операция “Дети”»
книга гыч

Епархийысе «Елеон» службо кумылан-влаклан Россий да Марий Эл мучко паломник семын кудалышт савырнаш тений тыгай корным темла:

7-9 июнь:

Дивеево – Арзамас, акше – 3500 тенге да утларак.

13-16 июнь:

Оптин Пустынь – Серпухов, 6000 тенге да утларак.

28-30 июнь:

Санаксары – Дивеево – Арзамас, 4200 тенге да утларак.

Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоаннын благословитлымыж почеш «Воинны молитвословшо» книга савыкталт лектын. Тудым Марий митрополийын Кусарыше комиссийже ямдылен. Пагалыме лудшына-влак, ты книга гыч молитва-влакым теат палыза.

**КРЕДАЛМАШ ДЕЧ ОНЧЫЧ
ЛУДМО МОЛИТВА-ВЛАК
Ыреслан тропарь, 1-ше сем**

Шочмо мланде верч молитва Юмо, Шке калыкетым утаре, Шкендын чыла тўрлетланат порым пўрө, мыланна, чын верам пагалышылан, сенгышашлык вийым пу, Ыресетын куатше дене калыкетым арален ашне.

Ыреслан кондак, 4-ше сем

Ыресыш шке кумылын нўлталтше Христос Юмо, Тыйын лўметым нумалше у калыкетлан Шке чаманымашетым пу. Мемнам шке виет дене куандаре да тушман-шамычым сенгаш полшо, вет тынысым аралаш да сенгалтдыме лияш Тый мыланна Ыресым пуэнат.

Тропарь-влак, 6-шо сем

Куат-влакын Господьшо, мемнан дене лий: ойго годым Тый дечет вес Полшышына уке. Куат-влакын Господьшо, мемнам чамане.

Эй Юмо, мыйым шотлыдымо-шамычым судитле, мыйым сенгаш шонышо-шамычым сенге. Керде ден авыртышым нал да мылам полшаш шогал.

Юмын Эн святой Аваже, курымем мучко мыйым ит кудалте, егын аралымыжлан ўшанен, мыйым ит кодо, Шкеак мыланем полшо да серлаге.

Чыла ўшанымемат мый Тыланет пыштем, Юмын Аваже, мыйым Шке леведышет йымалне арален ашне.

**Кредалмаш деч ончыч воинны лудмо
молитваже-влак**

Чыла айдемын пўрымашыжым Шке кидыштет кучышо куатле Юмо! Мыйын сулыкем-шамычым ушыштет ит кучо, тушманым сенгаш Шке куатет дене кўшыч пенгыдемде. Тушман деч лўдде, ўрын шогыде кредалаш мыланем чулым ушым, лўддымў шўмым пу, да мемнан воинствын священный хоругвийже йымалне кредалын, сарзе клятвылан мучаш марте ўшанле лиям. Господь, Тыйын лўмет верч каем, да Тыйын эрыкет шукталтше.

Юмын Эн святой Аваже, мемнам утаре!

**ЮМЫН АВАН «СЕДМИЕЗЕРНЫЙ»
ИКОНЫЖО ДЕНЕ КАЙЫМЕ ГРАФИК**

*** ИЮНЬ ***

- 1, шуматкече, Октябрьский – Кўчыкэңер;
 - 2, рушарня, Кўчыкэңер ял – Ильинский починга;
 - 3, шочмо, Ильинский починга – Мушерань села;
 - 4, кушкыжмо, Мушерань села – Вончотўр ял;
 - 5, вўргече, Вончотўр ял – Арын села;
 - 6, изарня, Арын села – Кугу Шале ял;
 - 7, кугарня, Кугу Шале ял – Морко поселко;
 - 8, шуматкече, Морко – Элнеттўр (Фадейкино) ял;
 - 9, рушарня, Элнеттўр ял – Руш Вуртем ял;
 - 10, шочмо, Руш Вуртем ял – Шенше (Шиньша);
 - 11, кушкыжмо, Шенше (Шиньша) – Илеть села;
- Параньга, Марий Турек районла**
- 12, вўргече, Илеть села – Мариец села;
 - 13, изарня, Мариец села – Мамсинер села;
 - 14, кугарня, Мамсинер села – Хлебниково села;
 - 15, шуматкече, Хлебниково села – Марий Турек;
 - 16, рушарня, Марий Турек – Мари-Билямор;
 - 17, шочмо, Мари-Билямор села – Косолапово;
 - 18, кушкыжмо, Косолапово – Йўледўр (Юледур);
- Куженер район**
- 19, вўргече, Йўледўр (Юледур) – Куженер;
 - 20, изарня, Куженер поселко – Тошто Торьял;
- У Торьял район**
- 21, кугарня, Тошто Торьял села – Елембаево;
 - 22, шуматкече, Елембаево села – Пектубаево;
 - 23, рушарня, Троице пайрем. Пектубаево села – Масканур села;
 - 24, шочмо, Масканур села – У Торьял поселко;
 - 25, кушкыжмо, У Торьял поселко – Шокшем;
- Шернур район**
- 26, вўргече, Шокшем – Кукнур села;
 - 27, изарня, Кукнур села – Марисола села;
 - 28, кугарня, Марисола села – Зашижемье села;
 - 29, шуматкече, Зашижемье села – Шернур;
 - 30, рушарня, Шернур поселко.

КРЕСТНЫЙ ХОД МУЧАШЛАЛТЕШ

«УТЫМ ОЙЛАШ ДА ШОМАКЫМ АРАМ КЫШКЫЛТАШ» ЛҮДЫКШӨ УЛМО НЕРГЕН

Кугыен-влак тўня пытыме нерген ойлышташ пешак йоратат, йочаштлан тыгайым палаш лўдыкшө улмо нерген огытат шоналте. «Ужалалтше» политик-шамыч, ончыкылык шужымаш, элын шолдыргымыжо, калыкын кўчызыш савырнымыж нерген нуно эсогыл пайрем ўстелтөрыштө кангашат. Ойлыштво шучкылыкшо шкешт денат лийын кертеш манын огытат шоналте, тидлан кеч изиш ўшанат гын, йылмыштым кучат ыле. Осал ваштареш кучедалаш кумылышт уке гынат, шке коклаштышт «южым чытырыкташ» пеш кертыт, а ойлымо уда информацийышт йочан ушешыже кодеш, ятыр жап чонжым туржеш.

Кугу Отечественный сар годым ег-шамыч психический мобилизацийым эртенит. Ушанлан шотлалтше-шамыч веле огыл, ушышт тўрыс огыл манын чумырымо ег-шамычат тушман ваштареш шогаш полшениыт, интернат-шамыч яраш кодыныт! Тунам паша коклаште каналташ шинчыныт гын, икте-весын кумылым нолташ, тыныс шижмашым пурташ тыршениыт, тўрлө лўдыкшө нерген ойлен огытыл. Ласкан мутланен, көргө шижмашыштым пенгыдемденит.

Тўнялан мучаш лишемме нерген ойлымо эн чотшо вийдыме, аралтыш укеан ег-влакым тургыжландара, а йоча-влаклан тиде пуштомаш але чоным сусыртымаш дене иктак. Нуно вет эше йолымбак шогалын огытыл, нелылыкым кузе сенгаш лиймым огыт пале, сандене иктышт чот лўдыт, весыштым шыде тема, а кумшышт сай ден удам тачак чыла пален налаш вашкат.

Йоча шкенжым жертве семын шижшаш огыл. Молан жертве лийман? Тидым але ок умыло. Лўдмаш дене темше йоча көргө шыдыжым кучен ок керт да көн деч ок лўд, тудлан уда койышым ончыкта: ешыште пушкыдырак кумылан еглан, шкеж деч вийдыме йочалан але вольык ден

яныклян. Ача-ава деч польш уке гын, лушкыдо йоча шке семын илен ок керт, осал кашакыш пура, вет нуно тудлан лўддымө да виян гай чучыт.

Вес амал денат йочан ушыштыжо кокытеланымаш шочеш. Теве ик вере шужымаш, пашадымылык да беженец-шамыч нерген ойлат, шучко пудештомашымдамландечытырналтомашым ончыктат. Тыгодымак экраныште чапле телерекламе ден курорт, тўрлө тўс дене йолгышо ресторан ден дискотек, поян сату дене темше витрин койыт. Кушто чынже? Көлан ўшанаш? Уда шонымаш дене ушым агыртылаш огыл манын, йоча компьютер модышыш ушна, интернетыште шенгеш, рок-музыкым колыштеш, телевизор дене кўлеш-оккўлым онча, тыге «пофигистыш» савырна да шкеж гаяк йолташ-шамычым муэш. Вара ача-авашт ойлат:

– Тудо нигөм ок йорате, ок чамане. Пелйўд марте ала-кушто коштеш гынат, ок йынгырте.

– Дневникиштыже чыла двойко веле, ончыкылык нерген йөршын огеш шоно!

А такшым гын чыла мөнгешла. Кугыен-шамычын тўня пытыме нерген мутланымышт йочам чот лўдыктен, сандене ончыкылык нерген шонымыжо ок шу! Илышыште нимогай ўшан уке гын, тудлан тўнгжө – таче чыла «сайым» налын шукташ. Йочам теплицыште гай ашнаш ок лий, илыш нерген чын умылымашым пуыман да йөсыжым сенгаш туныктыман. Тыгодым шўм-чонышкыжо тыгай шонымашым шынгарыман:

– Ит тургыжлане, чыла сай лиеш. Ме тыланет полшена!

Илышыште чылаж годым йомакысе семын сайын ок мучашлалт гынат, порылыкын да чынын сенген кертмыжлан йоча ўшанышаш, уке гын тудлан пенгыде кугыенгыш савырнаш пеш неле лиеш.

Татьяна ШИШОВА,
православный педагог-психолог

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀
☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀
☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀
☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀
☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀
☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀

1 – Благоверный кугу князь Димитрий Донской ден кугу княгиня Евдокиян кечышт.
2 – Москон да уло Российын святительже Алексийын кечыже.
3 – Юмын Аван Владимирский иконыжын кечыже.

ИЮНЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

6 – Петербургысо поро пиалан Ксения аванан кечыже.
7 – Христос ончыч Толшо святой Иоанн пророкын вуйжым кумшо гана мумо кече.
9 – Чын илыше исповедник Иоанн Русскийын кечыже.
11 – Крымын святительже Лукан кечыже.
13 – Господьын Пылпомышко Чапландаралт нөлталтмыже.
14 – Чын илыше святой Иоанн Кронштадтскийын кечыже.
18 – Марий кундемысе священномученик Николай Рюриковын кечыже.

22 – Троице шуматкече. Колышо-влакым уштымаш.
23 – Святой Троице пайрем.
24 – Святой Шүлыш кече. Юмын Аван «Достойно есть» иконыжын кечыже.
30 – Чыла святой-влакын арняшт.

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

Ик поян ешыште марийже ден ватыже пеш ласкан, но йокрокын иленят. Икана пөръен мөнгыжө толынат, пелашыжлан öрын ойлен:

– Палетыс: мемнан деч тораште огыл нужна еш ила. Пöрт воктечышт эртымем годым кажне кастене йывырген воштылмым колам. Чара коля гай улыт, а тынар чот куанащ могай амалым муыт, умылен ом керт?!

– Эх, мыланнат тыге воштылаш лийже ыле, уке гын, рүмбалгаш тўналмеке, шўм-чонлан ала-мозо каньысырын чучеш. Нине незер-шамыч молан тынар куанат, тый саде пөръен деч пален нал, – темлен ватыже.

Пелашын кўштымыжым шуктен, марий эрлашыжым нужна-шамычын пöртысö улыжат ик окнашкышт тўкалтен, сурт озам ўжын луктын да йодын:

– Эртен коштшемла воштылмо йўкдам колам да эре шонем: «Тыге нужнан илыме годым кузе тынар воштылмышт шуэш?» Пелашем дене когыньнан чылажат уло, но ме йокрокын илена, воштылаш нимогоай амалымат она му. Куанен

илымыдан амалжым каласет гын, мый тыланет оксамат пуаш ямде улам.

Нужна ег чоянрак ончалын да каласен:

– Оксат мыланем огеш кўл, мый тугакат каласем. Мемнан шöртнö олмана уло. Ме тиде олмам икте-весылан пöрдыктыл модына: мый – ватемлан, а тудо – мыланем, сандене мыланна тынар весела...

Шöртнö олма нерген колмек, поян егет умбакыже колыштынат огыл. «Мый кеч-могай шöртнö олмам налын кертам» манын шоналтен, мөнгыжö содор каен. А эрлашын эрденак кугу олашке кудалын, тушеч пеш шергакан шöртнö олмам налын конден. Чытамсыр койышым ончыктен, содор кўварваке пурен шинчыныт да чапле сатуштым икте-весылан пöрдыктылаш тўналыныт. Но чоныштышт нимогоай куаным шижын огытыл, воштылмыштат шуын огыл. Тугаяк йўштö кумылан малаш возыныт.

Поян ег мален кынелын да адак нужна пöръен деке каен, тудлан öпкелен ойлен:

– Тыйын каласымет семын мый тенгече шöртнö олмам налын кондышым. Кастене тудым пелашем дене кузе-гына ышна пöрдыктыл, но нимогоай куаным ышна шиж. Тый тўн амалжым каласен отыл!

– Каласен шуктымемым тый шке шыч вучо, мардеж гай писын лектын кайышыч, – манын пöръен.

Тыгодым пöрт гыч озан изи эргыже куржын лектын. Ача тудым кок кидше дене кучен, кўшкö нöлталын, а эргыже йывырген воштылын. Йочажым мландымбак шогалтен, пöръен шкежат веселан ойлен:

– Вет мемнан шöртнö олманаже – теве тиде падыраш! Кажне кастене мөнгö пеш нойышо пöртылам, а тыште пелашем ден изи чукаем вучат. Ты кечын Юмо мом пуэн, тудым пырля пурлына. Вара мый ик лукыш каналташ шинчам, пелашем – весышке. Изи эргына я мый декаем куржын толеш да иктаж-мом пелешта, я аваж деке йывырген куржеш. Йочалан весела, ватем ден когыньнан кумылна нöлталтеш, сандене чылан воштылына!

КУАНЕН ЧИЯЛТЕНА

ГОСПОДЬ ШҮМ-ЧОН ОМСАМ ТҮКАЛТА

Юмылан ўшаныше ик мариын эргыже Юмылан ўшанен огыл. Пөрѐен тудым нигузе Юмо деке лишемден кертын огыл. Колаш вочмыж деч ончыч тудо каласен коден:

– Эргым, мый колем гын, тый нылле кече почела пөлемышкем пуро да латвич минут шинче.

– Мом мылам ыштыман?

– Нимом ышташ ок кўл, шып гына шинче. Но толык кажне кечын латвич минутлан пуро.

Ачажым тоен толмо деч вара эрге пуымо мутшым шуктен. А нылле кече эртымек, тудо шкеак черкыш миен...

Ятыр ий эртымек гына ачажын мунло кангашыжым эрге умылен: самырык годым илыш пеш писын эрта, эре алакуш вашкет, ала-мом ыштет, а Юмо да шўм-чон нерген, курымашлык илыш нерген отат шоналте. Ик татлан чарналтет, шыпыште шинчалтет – тунам Господь шўм-чон омаскет тўкалта улмаш.

"ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК" МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Заказ №

Журнал лекме жап - 03.06.2024 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме. "Стринг" ИПФ ООО-што савыктыме. Адресше: 424007, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95, 101А корпус, 12-12А пөлем.

ЙОДЫШ-ВАШМУТ

Кугу ойгыш логалмеке гына Юмо нерген шарналтена шол. Мыят тыгак. Йолташ ўдыремын темлымыж дене черкыш мийышым. Тушто пашам ыштыше ик кувавай деч мом кузе ыштышашым йодым. А тудо умылтарыме олмеш мыйым вурсаш пиже. Могай вургемым чиен мийыдем марте шуо. Молан пелештымемланат өкынышым да писын воктече коран кайышым. Умылен ом керт: черкыште тыгай торжа ег пашам ыштышаш мо?

Раиса

Тиде йодышлан священник Антоний Русакевич тыге вашешта:

– Жапет поро лийже, Раиса. Тый чын ыштенат, вурседылше кувавай воктеч коран каенат. А вет черкыште торжалык дене вашлийше ег шукыж годым черкыж гычат лектын кая, да южышт тетла нигунам тушко огыт пуро. Умылыза, улыт духовно черле ег-влак, да черкыш шукышт чоныштым эмлаш толыт, сандене торжа кува дене тўкнеда гын, ида өр. Южгунам эсогыл батюшкат торжан пелештен колтен кертеш – тыгаят лиеда. Тидлан көра Юмо деч коран кайыман огылыс. Шоналтен ончыза-ян: пўйда коршташ тўнгалын, да те эмлымверыш миенда. Врачын кабинетшым кычалмыда годым кўварым мушшо санитарке тыланда торжан пелешта. Те вет тидлан көра эмлымвер гыч лектын огыда кай, а умбакыже кўлеш кабинетым кычалыда, тыланда пўйдам эмлыман. Черкышкат ме тушто пашам ыштыше-влак деке огыл, Юмо деке миена. Храмыште Юмым гына кычалман, тунам нигон торжалыкше кумылдам волтен ок керт.

А храмыште пашам ыштыше-влак дене шкем кузе кучымо шотышто, шонем, кажне настоятель мутлана.

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пөлем. Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тўн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев (иерей), Д.В. Смирнов, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлө лийын кертыт. Серыш-влак монтгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!